

Történelem érettségi adattár

*A mai magyar
társadalom és életmód
12. modul*

www.diakkapu.hu

2008. augusztus 26.

Tartalom

Bevezető	2
Érettségi témakörök	2
Fogalmak	2

Bevezető

Tananyagunk segédlet a történelem érettségire készülő diákok számára. A következő oldalakon a kétszintű történelem érettségien elvárt ismeretek gyűjteménye szerepel (fogalmak, személyek, kronológia, topográfia), melyet a központi kerettanterv alapján állítottunk össze.

Érettségi témakörök

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
12.1. Alapvető állampolgári ismeretek	Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség bemutatása. Az állampolgári jogok, kötelességek.	A szociális piacgazdaság jellemzői.
12.2. Etnikumok és nemzetiségek a magyar társadalomban	Nemzetiségek a mai magyar társadalomban <i>(pl. számuk, arányuk, helyzetük, intézményeik).</i>	
12.3. A magyarországi romák	A hazai romák helyzete <i>(oktatás, lakhatás, egészségügy, foglalkoztatás).</i> A diszkrimináció fogalma.	
12.4. A parlamenti demokrácia működése és az önkormányzatiság	A választási rendszer. A helyi önkormányzatok feladatai, szervezetei és működésük.	A magyar alkotmányosság elemei <i>(pl. a konstruktív bizalmatlanság intézménye, népszavazás)</i> és intézményei <i>(pl. alkotmánybíróság, ombudsmani intézmény).</i>
12.5. Társadalmi, gazdasági és demográfiai változások	Demográfiai változások Magyarországon az elmúlt fél évszázadban.	A magyar társadalom szerkezetváltozásai az elmúlt fél évszázadban. Magyarország gazdasága és beilleszkedése az európai, illetve világ gazdaságba.

Fogalmak

Alkotmánybíróság	Bírói testület, mely azt vizsgálja, hogy egy jogszabály vagy egy része ellentétes-e az alkotmánnyal vagy az abban lefektetett alapelvekkel. Ha a vizsgált jogszabályt alkotmányellenesnek találja, akkor megsemmisítheti. Magyarországon 1990 óta működik alkotmánybíróság.
Diszkrimináció	Olyan bánásmód, amely személyeket valamely csoporthoz való tartozásuk alapján eltérően kezel. A diszkrimináció lehet pozitív (előnyös) és negatív (hátrányos) is.
Jogegyenlőség elve	Az állampolgárok egyenjogúságának elve. A modern polgári demokráciában érvényesül.
Konstruktív bizalmatlanság	A magyar politikai rendszer egyik alapintézménye: ha a kormányfő ellen a parlamentben bizalmatlansági indítványt nyújtanak be, akkor a benyújtóknak meg kell nevezniük saját miniszterelnök-jelöltjüket. Ha a szavazáson a bizalmatlansági indítvány többséget kap, akkor az új miniszterelnök megválasztottnak tekintendő. Az intézmény célja elősegíteni a stabil kormányzást (mivel így bizalmatlansági indítványt csak rendkívüli esetben érdemes beterjeszteni).
Népszavazás	A nép (amely a modern parlamentáris demokráciákban a hatalom forrása) közvetlen akarat-, vagy véleménynyilvánításának eszköze valamely országos vagy helyi ügyben. A modern parlamentáris demokráciákban a népszavazás lehetősége (főleg az országos népszavazásoké) általában szűkre szabott.
Ombudsmani intézmény	Az ombudsman svéd eredetű szó, az intézményt az 1809-es svéd alkotmány vezette be. Az intézmény számos országban létezik. Magyarországon hivatalos megnevezése „országgyűlési biztos”. Az ombudsman feladata az alkotmány értelmében az állampolgárok jogi sérelmeinek kivizsgálása, és hogy a sérelmek orvoslása érdekében intézkedéseket kezdeményezzen. A következő területeken működik Magyarországon ombudsman: állampolgári jogok biztosa, adatvédelmi biztos, kisebbségi jogok biztosa, a jövő nemzedékek ombudsmanja.

Szociális
piacgazdaság

Alapvetően szabad piacgazdaságként működő kapitalista gazdaság, amely ugyanakkor állami közbeavatkozással (javak elosztásának szabályozása) igyekszik mindenki számára megteremteni az anyagi biztonságot. A szociális piacgazdaságok a második világháború után jelentek meg a fejlett gazdaságú országokban.